

Бранко Тошовиќ (ур.)
Branko Tošović (Hg.)

**ПОЕТИКАТА, СТИЛИСТИКАТА И
ЛИНГВИСТИКАТА НА ТЕКСТОВИТЕ
ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО
КОРПУСОТ ГРАЛИС**

**POETIK, STILISTIK UND LINGUISTIK
DER TEXTE VON BLAŽE KONESKI
IM GRALIS-KORPUS**

Блаже Конески • Blaže Koneski

1

2013

**Institut für Slawistik
der Karl-Franzens-Universität Graz
Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје**

Уредник • Herausgeber
O. Univ.-Prof. Dr. Branko Tošović | branko.tosovic@uni-graz.at
Institut für Slawistik | http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/gralis/
Karl-Franzens-Universität Graz
Merangasse 70
A-8010 Graz

Прелом • Satz
Бранко Тошовиќ • Branko Tošović

Лектура • Korrektur
Македонски јазик / Mazedonisch
Емилија Бојковска / Emilija Bojkovska
Бојан Петревски / Bojan Petrevski
Германски јазик / Deutsch
Арно Вонисх / Arno Wonisch
Руски, српски, хрватски јазик/ Russisch, Serbisch, Kroatisch
Бранко Тошовиќ / Branko Tošović

Издавач • Verlag
Institut für Slawistik der | Филолошки факултет
Karl-Franzens-Universität Graz | „Блаже Конески“ во Скопје
Merangasse 70 | булевар „Гоце Делчев“ 9А
8010 Graz | 1000 Скопје
Österreich/Austria | Тел. +389 (2) 3240 400
Tel.: ++43 316/380 25 22 | факс: +389 (2) 3223 811
| Институт за македонски јазик
| „Крсте Мисирков“ во Скопје
| ул. „Григор Прличев“ 5
| 1000 Скопје
| Тел.: +389 (2) 3114-733
| Факс : +389 (2) 3222-225

Печат • Druck
НН | НН

Тираж • Auflage
300

Тошовиќ, Бранко (ур.) / Tošović, Branko (Hg.). Поетиката, стилистиката и лингвистиката на текстовите од Блаже Конески во корпусот „Гралис“ / Poetik, Stilistik und Linguistik der Texte von Blaže Koneski im „Gralis-Korpus“. Грац – Скопје / Graz – Skopje: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје – Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, 2013. – 246 стр./S.

ISBN 978-3-9503561-1-3

ISBN [македонски]

© Branko Tošović, Graz 2013

Alle Rechte vorbehalten. Сите права се задржани.

Содржина

<i>Воег</i>	7
<i>Einführung</i> (Вовед на германски јазик)	11
Емилија Бојковска (Скопје). Подредникот <i>дека</i> во збирката раскази ЛОЗЈЕ од Блаже Конески и во преводите на германски јазик	17
Наталија Бороникова / Наталия Боронникова (Пермь), Јелена Верижникова / Елена Вержникова (Москва). Текстовая функция междометий в лингвистическом и художественном наследии Блаже Конеского	33
Александра Ѓуркова (Скопје). Конјункцијата во уметничко- литературната проза на Блаже Конески: лингвостилистички аспекти	51
Miloš Jevtić (Beograd). Sa Blažom Koneskim	69
Максим Каранфиловски (Скопје). Формите на императивот во текстовите на Б. Конески	75
Бобан Карапејовски (Скопје). Јазикот на препевите на Конески ...	85
Веселинка Лаброска (Скопје). За лексичките маркери за евиденцијалност во текстовите на Блаже Конески (според материјалите достапни во корпусот Гралис	95
Весна Мојсова-Чепишевска (Скопје). Поетскиот манифест на Конески	105
Зорица Николовска (Скопје). Транслаторско-културолошките аспекти на расказот ПЕСНА од Блаже Конески во преводот на германски јазик	115
Димитар Пандев (Скопје). Функционалноста на партикулите во ЛОЗЈЕ од Блаже Конески	123
Бојан Петревски (Скопје). Како негира Конески?	141
Елена Поповска (Грац). Перспективата на детето во расказот Прочка од Блаже Конески	155
Димитар Попоски (Скопје). Корпусот Гралис-мак и творештвото на Блаже Конески како модели за отворени образовни ресурси	
Јан Соколовски / Jan Sokołowski (Wrocław). Зборообразувањето во граматиката на Блаже Конески врз фонот на други граматички на словенските јазици	165
Лидија Тангуровска (Скопје). За удвојувањето на директниот објект кај Блаже Конески како нормативно и како стилско обележје	175

Branko Tošović / Бранко Тошовиќ (Грац). Лексичките доминанти во текстовите на Блаже Конески во корпусот „Гралис“	189
Branko Tošović / Бранко Тошовиќ (Грац), Емилија Бојковска / Emilija Bojkovska (Скопје). Корпусот на Блаже Конески во Гралис-мак	199
Kristina Čendo / Кристина Чендо (Zagreb). Sintagme ostvarene bojom (riječ ili dvije o pjesničkome izrazu Blaže Koneskog)	211
Прилоџ	223
Branko Tošović / (Грац). Поздравна реч	225
Branko Tošović / Бранко Тошовиќ (Грац). Завршна реч	229
Договор за австриско-македонскиот научноистражувачки проект „Моно- и мултилингвален електронски корпус на македонскиот јазик“	231
Vertrag über das österreichisch-mazedonische Forschungsprojekt „Mono- und multilinguales elektronisches Korpus der mazedonischen Sprache“	235
Роза Тасевска (Скопје). Македонскиот јазик на Универзитетот „Карл Франц“ во Грац	239
Inhalt (Содржина на германски јазик)	245

Бобан Карапејовски (Скопје)

Јазикот на препевите на Конески

Како резултат на проектот Критичко издание на целокупните дела на Конески, кој се реализира во рамките на Македонската академија на науките и уметностите, во подготовка е третиот том – ПРЕПЕВИ од Конески. Работејќи на овој том, ги имаме предвид сите препеви на Конески – од тие во неговата оставнина во Архивот на МАНУ, преку повоената периодика, па сè до неговата смрт. Подложени на минуциозна текстолошка анализа, можеме да ја следиме еволуцијата на јазикот на Конески воопшто, а во таа смисла и на македонскиот стандард, преточен не само во јазичните и во стилските решенија на Конески туку и во измените што ги направи со текот на годините и во другите изданија. Акцентот го ставаме на препевите што излегуваат непосредно по војната и што имаат најмногу измени во натамошните изданија – ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО од Хајне и ГОРСКИ ВЕНЕЦ од Његош.

Кога се зборува за Конески, се чини, не треба да се зборува само и строго научно, со таква лексика и терминологија, и да се издвојува книжевноста од јазикот. Всушност, таквата постапка би била сосема спротивна на духот на Конески, кој е поет во лингвистиката и лингвист во книжевноста. И покрај нашата стилистичка обоеност во различен манир, сосема погодно ни се чинеше, двапати во еден краток период¹ од неколку месеци, да осветлиме теми што се рабни во творештвото на Конески, имено што чекорат по граничната линија што ја одвојува науката за јазикот од уметничката литература и теоријата на литературата. Всушност, така и да пристапиме во погледот врз неговите препеви.

Веќе неколку години, под редакција на академик Милан Ѓурчинов, МАНУ го спроведува макропроектот Критичко издание на целокупните дела на Блаже Конески во 12 тома. Досега излегоа првите два, имено поезијата на Конески, а во подготовка е третата книга – препевите. Имајќи ја честа да работиме токму на „поетските преводи“ на Конески, темата што решивме да ја претставиме е директен производ на истражувањата поврзани со овој проект и на новите сознанија што произлегоа од тоа. Или, можеби и

¹ Тука мислиме на меѓународниот научен симпозиум одржан по повод 90-годишнината од раѓањето на Конески – „Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, декември, 2011 и на меѓународниот научен симпозиум „Поетиката, стилистиката и лингвистиката на Блаже Конески во корпусот Гралис“, Институтот за славистиката на Унивезитетот „Карл Франц“, Грац, март, 2012.

познати (за некого), но досега непрезентирани на стручната и на научната јавност.

На симпозиумот по повод 90-годишнината од раѓањето на Конески решивме да фрлиме поглед врз последната фаза од неговата препејувачка активност, односно врз циклусот ПОРАКИ од ИСТОК, кој ни донесува нови сознанија во смисла на тоа што во корпусот јазици од кои преведува/препејува Конески за првпат рамноправно се појавува и англискиот, но ни ја наметнува и потребата од расветлување на прашањето: дали се работи за препеви во вистинската смисла на зборот или, пак, за пресоздавање преку користење предлошка на друг уметнички текст. Поточно, дали тврдењето на Конески за „несакросантноста“ на оригиналот за него дава дополнителен стимул во транспонирањето на уметничката творба или, пак, премногу се оддалечува од неа. Прашањата поврзани со тоа беа предмет на претходното излагање.

Тука се решивме да го подведеме корпусот од поетските преводи (термин што го користи Конески за препевите) на анализа, пред сè, но не само, од јазичен аспект. Велиме „пред сè, но не само“, зашто тука ни е важен и стилистичкиот аспект, кој, иако примарно е во доменот на лингвистиката, не само што се допира туку често преминува и на другата страна, односно во литературата. Тука се и метриката и организацијата на стихот, кои се особено важни, а често и пресудни за изборот на едни наспрема други јазични решенија.

Во годините по војните, годините кога македонскиот јазик е тукушто стандардизиран, потребата од фиксирање на некои решенија се задоволува во од, практично, преку создавањето. Само 3–4 години по стандардизацијата, Конески самиот констатира дека оригиналната наспрема преведената литература е во соодносот неколку стотини – илјадници страници. Оттука и заклучокот дека „нашиот јазик се кове најмногу во ковачницата на преведувањето“.

Апстрахирајќи се од тврдењето на Хумболт за јазикот како израз на народниот дух, нешто што и Конески (1993: 23) потоа го цитира, а што имплицира дека преводот (поетски или прозен, сеедно), не постои, соодветно ни се гледа тврдењето на Валтер Бенјамин за формалните одлики на преводот, зашто јазичните белези прво се забележуваат на формален план, т.е. на површинското рамниште, особено ако ги набљудуваме изолирано во рамките на еден јазик, а не контрастивно, каде што семантиката, веројатно, ќе ја победи формата. Бенјамин пишува:

Преводот е форма. За да се разбере како форма мора да се вратиме на оригиналот, зашто овој го содржи законот што го раковои преводот: неговата преводливост. Прашањето дали делото е преводливо има двојно значење. Дали воопшто ќе биде најден соодветен преведувач меѓу сите негови читатели? Или, посоодветно:

Дали неговата природа е податлива за превод и затоа, во поглед на значајноста на формата, дали вришти по него?²

За ова излагање решивме да издвоиме неколку избрани примери преку кои ќе се видат и некои иманентни одлики на јазикот на Конески воопшто, како и текстолошкиот пристап, во смисла на споредба на изданијата, кои треба да ни дадат слика за развивањето на нормата и измените што се внесувале, особено на повоените текстови. Изборот на стилот и на лексиката ќе ни дадат увид во, традиционално, петтата и шестата фаза од стандардизацијата и јазичното планирање, односно „подборот“ (со речникот на Конески) е резултат на фазите на акцептуација и на имплементација (Radovanović 2003: 190). Примерите со кои ќе го илустрираме ова се од Горски Венец и веднаш сакаме да нагласиме дека тие се и продукт на желбата на Конески за внесување „патина“ во јазикот, односно за отстапување од актуениот (несомнено скром) поетски израз.

Дијапазонот на Конески е широк, како на пример со употребата на зборови од „туѓ произлез“:

[...] *Селим-џашу одвѣѣ на ѣисмоѣѣ.*

[...] *Селим-џашу на ѣисмоѣѣ одвѣѣ.*

Користењето нестандардна лексика, а тука во фокусот ни се дијалектизмите, во овој контекст треба да се сфатат како „изразно богатство“, со оглед на тоа што македонскиот јазик ги има сочувано дијалектните разлики, па мошне погодна употребата на таквата лексика како јазик на некој лик во уметничките текстови или во поетскиот израз – поради ритмички, функционални или чисто уметнички причини (сп. Минова-Гуркова 2003: 142).

Шѣѣ би било да ва ѣѣѣ ѣѣрски не [...]

Шѣѣ би било ѣѣрски не да ва ѣѣѣ ѣѣ [...]

Формите од типот на *одвѣѣ*, *ва ѣѣѣ ѣѣ*, употребата на падежни остатоци (*Селим-џашу*) покажуваат една исклучително силна народна предлошка, фолклорот како погоден начин за транспонирање на оригиналниот јазичен израз, но и мајсторство во употребата на книшки зборови (*одвѣѣ* – русизам/бугаризам³), народни реликвији од словенски исход (*Паѣу* – датив), но и чисто руралната замена на **ѣ** со **в** во примерите од типот на *ва ѣѣѣ ѣѣ*, наспрема подражавањето на визинтискиот изговор со **ѣ** во градските средини – *ѣѣ ѣѣѣѣ*. Често линеаризацијата и во рамките на именската група

² Преводот е според Михајловски 2007: 224–225.

³ Бугаризмите во јазикот, кои се одраз на историските услови: образованието, црквата, неколкугодишната администрација, престануваат да надоаѓаат во средината на 20 век, откога, практично, не можеме да зборуваме за каков било контакт со бугарскиот јазик (Минова-Гуркова 2003: 140).

и во рамките на реченицата е нужната *diferentia specifica*, која дава стилска боја, топлина, амбиент (сп. *одвѝ на ѝисмоѝо: на ѝисмоѝо одвѝ; дека арслан од ѝлушец се сѝрашел: да се сѝрашел од ѝлушец арсланоѝ*).

Употребата на секундарните имперфективи се појавува како варијација во подоцнежните изданија на местото на перфективните форми.

Сп.:

Мноѝу ѝраѝи ода ѝѝ до ѝешѝера –

но во ѝорски ѝосѝи јас не ѝѝрѝам!

Мноѝу ѝраѝи до ѝешѝера ода ѝѝ –

но во ѝорски ѝосѝи не ѝѝрѝнувам!

И тука е присутна варијантноста во линеаризацијата од аспект на маркираност на збороредот: *ода ѝѝ до ѝешѝера: до ѝешѝера ода ѝѝ*.

Употребата на предлогот *у* со посесивно значење, познат во фоклорот и од чисто словенски тип:

У вас карѝа на секоја сѝрана [...]

У вас сѝенка на секоја сѝрана

Во верзиите се појавува колебањето во употребата на безличните форми (дилемите од типот на познатиот пример на Корубин *се носело ли ...: се носеле ли ...*):

али ѝака земја се служжела: али ѝака земја се служжело;

али ѝака честѝа се ѝа зела!: али ѝака честѝа се ѝа зело!

Во служба не само на архаизирање ами и на поетизација, добро се вклопуваат некои реликвии од стариот јазик:

[...] *самоѝна молкома жална,*

во жешки ѝеѝлишѝа чмај.

Примерот во друго издание гласи:

[...] *Самоѝна молкома жала,*

На сѝили вжешѝени чмај. (Од ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО)

Се отвора прашањето: дали се работи за форма аналогна на *збоѝум*, т. е. форма на инструменталот еднина од именката или, поверојатно, се работи за аналогична на *лаком*, *ѝи ѝѝом*, имено форма на пасивниот партицип на презентот, формиран од презентската основа на глаголот, со тематски вокал *о* и наставка *-ма* за ж.р.

Употребата на императивот не во примарното значење на директна заповед, туку како суптитут на временска дел-реченица, што се гледа и од на-тамошните измени:

(Пр. од ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО)

*Дај лице да ти видам само
и весел ќе сум како крал.*

Во следните изданија:

*Шшо м лице ќе ти видам само,
Сум весел како некој крал*

Во праобјавите на препевите од првите години, особено на некои песни од ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО, засилена е употребата на формата *шо̄ѝај*, која потоа се заменува со синоними, синонимни конструкции или со формата *шо̄ѝа ш*, која, веројатно, станува обична за македонскиот лексички стандард.

Како патемна забелешка, вреди да се одбележи, стилистички, дека песната бр. 33 од ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО е преобјавувана без измени. Освен првиот, сите други стихови на оваа песна почнуваат со сврзникот *и* во улога на конектор во текстот, т. е. полисиндетон од аспект на поетскиот дискурс. Само за момент, можеби и малку надвор од темата, сакаме да повлечеме паралела со стиховите на ТЕШКОТО, каде што има употреба на истата постапка и тука да го цитираме Конески, иако можеби паралелата е полушпекулативна, за да поентираме за некои други негови дела и за нивното влијание врз неговиот поетски сензибилитет, но и врз неговиот јазик:

Оној опит, што го стекнува човек при совладувањето на текстови на некои големи поети, тој останува како еден капитал, што тој може секогаш да го активира и при создавањето на свои оригинални текстови. Може да се најдат, очевидно, дури и поблиски паралели (Андреевски 1991: 398).

Анализирајќи натаму, издвојуваме уште неколку избрани примери, сакајќи да дадеме светло на различни јазични рамништа во овој реферат, пред да ги дадеме финалните видувања.

ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО:

Песната со број 31 во четвртиот и во петтиот стих од втората строфа од првичниот текст:

[...] во пролеѝно цвеѝење сладосѝ шшо̄ шочи!

И шака ја заѝубив, шака се смеѝов...

во подоцнежните објави го има ликот:

[...] Во пролеѝен цвеѝеж сладосѝ шшо̄ шочи,

И шака ја заѝубив, шака се смеѝов [...]

Првично имаме употреба на глаголската именка *цвеѝење*, а во подоцнежните објави се појавува формата на одглаголската именка *цвеѝеж*.

На некои места изговорот, ритмиката, устројот на стихот влијаат на ортографското решение: Песната бр. 40 е идентично препечатена во ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО, како и во собраните препеви на Конески. Единствено во ОДБРА-

НИ ПЕСНИ, стих 1, строфа 3, *на две*, наместо слеано, како во другите издание, напишано разделено – *на две*.

Како една тривијалност, на многу места не се бележи едначењето по звучност, постапка што може да укаже на сè уште несраспространетоста на нормата, па на тој начин и недоследноста и во печатарството. На пр. ПРОЛОГ НА ЛИРСКИ ИНТЕРМЕЦО, строфа 6, стих 7:

[...] во *шемнојо њојско собче*.

Општиот преглед би го завршиле со забелешката за измените во овие стихови во НЕПОЗНАТАТА од Блок⁴:

Стих 4, строфа 12 има праобјава:

[...] на *еден бреј си цвеџа ѝ* *гален*.

Во овој стих измената е кај зборот *цвеџа ѝ*. Тој во збирката ПОЕЗИЈА гласи *џџа ѝ*:

[...] на *еден бреј си џџа ѝ* *гален*.

Првичниот стих ја бележи формата *цвеџа* карактеристична за македонскиот запад, наспрема една иновациска појава во источните дијалекти – појава на секундарниот вокал во групите *џв-*, *св-*⁵.

Во рамките на декларативните реченици, се забележува (во ГОРСКИ ВЕНЕЦ) првична употреба на сврзникот *га* и подоцнежна негова замена со *дека*, како уште една појава на постепена култивација на нормата:

*Па сум дочул за вашиџе ридје;
на ѝророкојџ свеџаџа обџџел
јунасџвоџо ѝраведно џо цени.
Лажаџџ мноџу џџе шџо велааџџ
га се сџрашел од џлушеџ арсланоџџ.
Па сум дочул за вашиџе ридје;
на ѝророкојџ свеџаџа обџџел
јунасџвоџо ѝраведно џо цени.*

⁴ За препевот на оваа песна, Конески се искажува: „Ако сакате, дури и во насловот За НЕПОЗНАТАТА, имам еден циклус За НЕПОЗНАТАТА, јас го користам Блок. Тој има песна За НЕПОЗНАТАТА. Славна песна. Па дури и мото земам пред тој циклус. Очевидно дека тука има ако не, да речеме, некое подиректно опирање врз таа поезија, што сум ја преведувал, сепак има некои подалечни реминисценции. И нешто што може, ако не како угледување, да се карактеризира сепак како некакво зрачење емоционално од тие текстови, што јас на тој начин преку преведувањето сум ги опсебувал. Таа радијација се чувствува после и во моите текстови“ (Андреевски 1991: 398–399).

⁵ Сп. за појавата на секундарниот вокал: Видоески 1998: 20.

Лажай̄ мно̄у оние ш̄ио̄ велай̄

дека арслан од Љлушец се с̄ирашел.

Не само *га*: *дека*, со кои може да се направи дистинкцијата фактивност наспрема нефактивност, туку и линеаризацијата сугерира на култивациска постапка со оглед на тоа дека првично е употребен маркиран збороред, несвојствен на македонскиот јазик, а во вториот случај е маркиран од стилски причини. Во таа смисла и тврдењето на Ивиќ (Ivić 2002: 27), која зборувајќи за редот на зборовите прави поширока паралела со граматичките структури воопшто и го истакнува ставот дека тие се производ на концептуалните структури.

Се забележуваат и поситни отстапки од типот на употребата на формата *два̄ ѿа*, наместо повообичаената *два̄јца ѿа*, исто карактеристика на говорот на Прилеп и Прилепско. Тоа може да се забележи во Блоквата НА ПОЛЕТО КУЛИКОВО:

Ние в с̄иѿа зас̄ианавме два̄ ѿа [...]

Во овој репев е може да издвоиме уште една стилизација: првичната употреба на формата со народен предзнак *нӣ где*, наместо обичното стандардно *ни каде* и нивната подоцнежна замена со *нема*:

И нӣ где крај! Па̄шокази се нӣ жай̄ [...]

Во подоцнежните изданија:

И нема крај! Па̄шокази се нӣ жай̄ [...]

Како уште една илустрација на изборот во изборот на лексиката, може да го издвоиме и примерот на употребата на *с̄ирошил*, наместо *скришил*, но и употребата на маркиран наспрема неутрален збороред во примерот од ГОРСКИ ВЕНЕЦ:

[...] *ѿӣ ѿо кришиш, ѿој ѿӣ заби с̄ирошил!*

[...] *ѿӣ ѿо кришиш, ѿој заби ѿӣ с̄ирошил!*

Врз сите овие аспекти може и инаку да се пристапи. Имајќи ја предвид компаративната книжевност (на пр. Ѓурчинов, Урошевиќ, Ќулавкова и др. во своите дела), но и од аспект на играта и, особено, на синонимијата, погледната од семантички ракурс (Спасов 2006).

Во врска со второто, а во контекст на Хајне, ќе издвоиме неколку забелешки на Спасов (2006: 76–84), кои се вклопуваат во пошироката анализа на изборот на јазичните средства на Конески, особено на лексички план.

Имено, имајќи ги предвид Витгенштајн и Гилсон, Спасов го поставува преведувањето/препејувањето во контекстот на играта, сфатена како систем од знаци, нема принципиелни разлики меѓу шахот, игрите со карти и јазичните игри, па меѓу текстот-оригинал и текстот-превод нема ограничен

број потези, но препејувачот има неограничен простор за избор на стратегии за транспонирање на едниот текст во друг.

Во таа смисла, Спасов анализира неколку лексеми, ставени во контекстот на лексичката синонимија, од типот на: *шйуѝка*, *се*; *за дирно*; *вилно*; *ѝрама ѝи к*; *у*; *ли чоќа*. Ние не ги издвоивме овие примери, со оглед на тоа што се претходно анализирани, освено оние со *у*, но кај Спасов во еквиваленција со *во*, а кај нас во посесивна употреба.

Подоцнежното творештво на Конески, вклучително и препевите, врз кои тука го ставивме акцентот, се случува во период во кој стандарднојазичната норма поминува низ седмата и низ осмата фаза, односите низ фазите на експанзија и култувација, па се намалува варијантноста *per se*, односно таа се сведува на свесни стилски варирања во желбата да се предизвика ефект. Всушност, со зреењето на нормата сосема е нормално да се толерираат само оние отстапки што се функционални.

Од аспект на уметноста, Конески речиси редовно успева да го пренесе, *in ultima linea*, токму јадрото за кое Бенјамин вели дека останува во сферата на неподатливото за превод.

На јазичен план, варијантноста ни покажува дијалектизми, архаизми, решенија низ кои се калел и се обликувал јазичниот израз од аспект на творештвото и стандардот. Стилот му е ежедневен, народски, обичен. Лексиката е општопозната, го има западниот центар како основа, но опфаќа широк ареал и овозможува општа прифатеност на текстот како целина.

Мајсторијата со перото и со јазикот како алат и материјал за создавање на уметничките дела, Конески ја потврдува и во овој сегмент од своето творештво.

Користена литература

а) на кирилица

- Андреевски 1991: Андреевски, Цане. *Разјовори со Конески*. Скопје: Култура.
- Ѓурчинов 2001: Ѓурчинов, Милан. Светската поезија во преводите и во поетиката на Блаже Конески, Гане Тодоровски и Матеја Матевски. In: *XXVII научна дискусија на XXXIII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура*: 2000, 7–16. Скопје: Универзитет Св. Кирил и Методиј, Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура.
- Видоески 1998: Видоески, Божидар. *Дијалектиите на македонскиот јазик*, том 1. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.

- Конески 1993: Конески, Блаже. *Светиотѝ на ѝеснаѝа и леѝендаѝа*. Скопје: Гоце Делчев.
- Минова-Ѓуркова 2003: Минова-Ѓуркова, Лилјана. *Сѝилисѝиѝка на современиотѝ македонски јазик*. Скопје: Магор.
- Михајловски 2007: Михајловски, Драги. *Под Вавилон: задачаѝа на ѝреведувачоѝи*. Скопје: Каприкорнус.
- Спасов 2006: Спасов, Људмил. Препевите на поезијата на Хајнрих Хајне од Блаже Конески во контекстот на оригиналната поезија на Блаже Конески. In: *Избрани ѝоѝлаваја од исѝоријаѝа на македонскиотѝ ѝисмен јазик. Бојаѝа на јазикоѝи*. (Втор дел.) Скопје: Култура.
- Урошевиќ 2002: Урошевиќ, Влада. Избор по сродност (За еден вид преѝјувачка активност на Блаже Конески. In: *Делоѝо на Блаже Конески – оѝѝварувања и ѝерсѝекѝиѝви*, 131–138. Скопје: МАНУ.

б) на латиница

- Benjamin 2000 [1923]: Benjamin, Walter. The Task of the Translator. In: *The Translation Studies Reader*. Ed. Lawrence Venuti. London: Routledge.
- Radovanović 2003: Radovanović, Milorad. *Sociolinguvistika*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Ivić 2002: Ivić, Milka. *Red reči*. Beograd: Biblioteka XX vek – Čigoja štampa.

Boban Karapejovski (Skopje)

The Language of Koneski's Poetic Translations

Koneski is, undoubtedly, one of the key figures of the Macedonian 20th century. His language is significant not only as the language of a writer and a poet, but also of a distinguished linguist who played a vital part in the field of the standardisation of the Macedonian language, as well as in the development of its normative aspect through the years. His poetic translations may be viewed both as new works in the budding Macedonian poetry and as a presentation of the greatest and most essential European authors in a language that was standardised just a few years ago. This is why we put emphasis on his translations of Njegoš's GORSKI VENEC and Haine's LIRSKI INTERMECO (and also on some examples of Blok's poems), because they were published in the years after the Second World War (1948, 1952). These years marked the publishing of

works, writings, poems, and especially of translations, which were dominant, that drew the contours of the language.

In the following editions of the poetic translations, the changes made by the translator cast light not only on the poetic manoeuvres, but also on the manner in which the Macedonian standard evolved. Our analysis does focus on linguistics, but also places great stress on stylistics and literary theory.

Бобан Карапејовски

Филолошки факултет „Блаже Конески“ / Македонска академија на науките и уметностите

булевар „Гоце Делчев“ 9А

1000 Скопје

Тел.: +389 78 444 337

karapeyovski@gmail.com

Boban Karapejovski

Faculty of Philology „Blazhe Koneski“ / Macedonian Academy of Sciences and ArtsSt.
Krste Misirkov St. Bb

1000 Skopje

Tel.: +389 78 444 337

karapeyovski@gmail.com